

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 30 april 2019

Samenvatting

Het warme en zonnige voorjaar zorgde ervoor dat er dit jaar al vroeg gestart kon worden met de veldwerkzaamheden. Dankzij het groeizaam weer van de voorbije weken vertonen de meeste akkerbouwgewassen momenteel een lichte voorsprong in hun ontwikkeling.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en PROBA-V (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIPF, CEPICOP, APPO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

Contacten

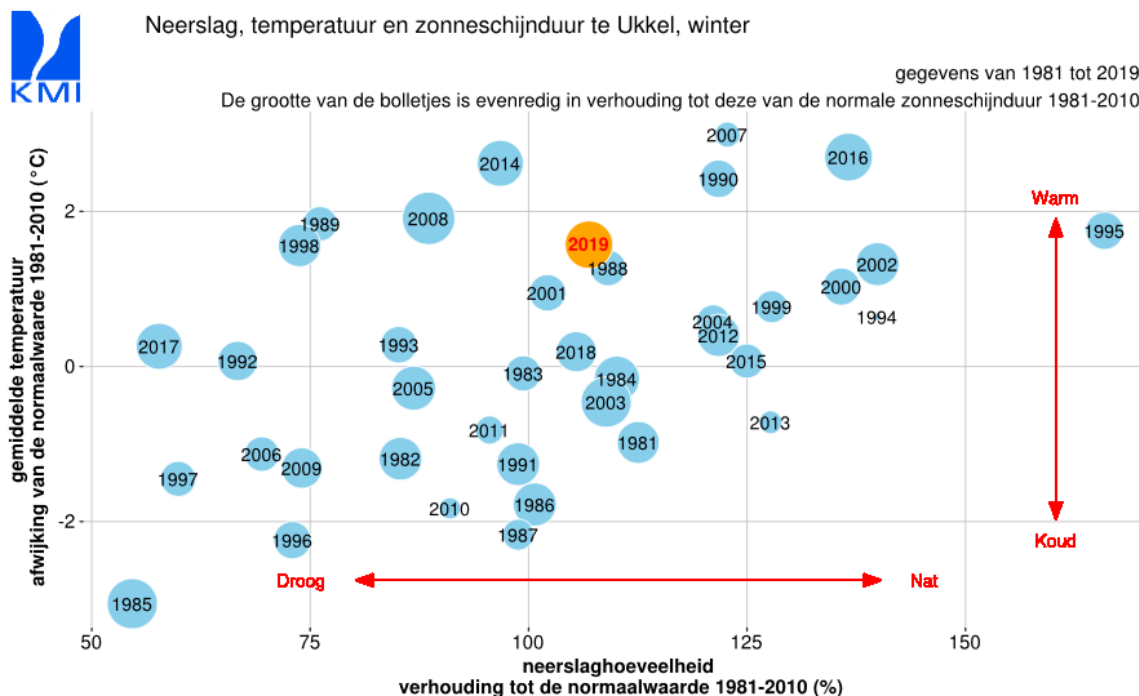
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel Damien Rosillon	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be d.rosillon@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

Prof. Bernard Tychon van de ULg die de opmaak van deze Agrometeorologische Berichten coördineerde sinds 2003 heeft gevraagd om van zijn taak ontheven te worden. Wij wensen Bernard te bedanken voor zijn jarenlange inzet en wensen hem en zijn medewerkers nog veel succes met hun onderzoeksactiviteiten in het domein van de agrometeorologie. De coördinatie van de Berichten wordt overgenomen door het CRA-W.

Datum van de volgende berichten: *begin juli 2019*

De weersgesteldheid in de winter en het vroege voorjaar

Ondanks dat het zachte weer in december en februari kan de voorbije **winter** globaal gezien toch als "normaal" beschouwd worden volgens het KMI, zowel op het vlak van de temperatuur als de neerslag (Figuur 1). De zonneshijnduur daarentegen was abnormaal hoog.

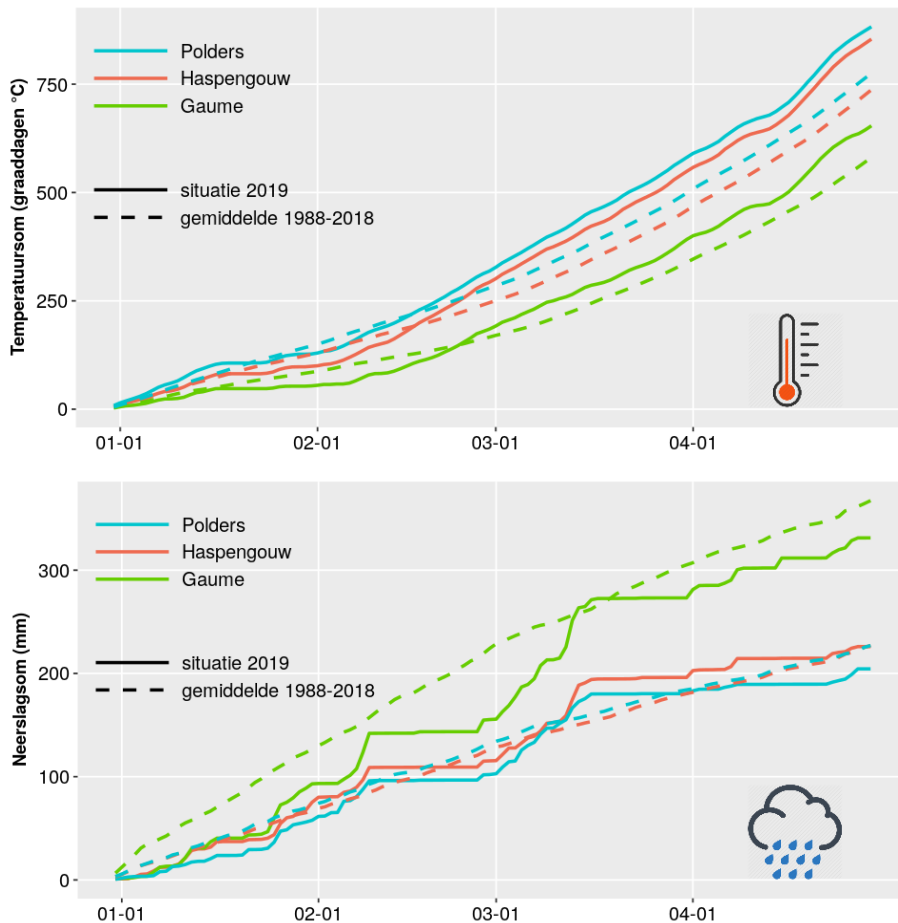
Figuur 1: Neerslag, temperatuur en zonneshijnduur tijdens de winter van 2019 vergeleken met alle andere winters sinds 1981. De normaalwaarden zijn berekend over de periode 1981-2010 (Bron: KMI)

In **februari** leek het wel even lente. Het was erg zonnig en de temperatuur was zeer abnormaal hoog, tussen +2.5 en +4.5°C hoger dan gemiddeld. Vooral de tweede helft van februari was erg warm. De gemiddelde maximumtemperatuur tijdens de periode van 15 tot en met 27 februari bereikte een recordwaarde van 15.5°C. Normaal bedraagt ze slechts 6.6°C in deze periode. Het was bovendien de eerste keer sinds het begin van de waarnemingen in 1901 dat in februari al temperaturen van meer dan 20°C gemeten werden. Op 26 februari steeg de temperatuur in Ukkel tot maar liefst 20.2°C. Een dag later sneuvelde het landelijk record in Angleur (Luik). Daar werd een maximumtemperatuur van 22.4°C genoteerd. Door dit zachte weer werd in sommige regio's eind februari dan ook al gestart met de veldwerkzaamheden.

Ook **maart** was een zachte maand. De gemiddelde temperatuur in Ukkel bedroeg 8.5°C en scoorde daarmee 1.7°C hoger dan normaal. De gemiddelde minimumtemperatuur in maart behoorde zelfs tot de top vijf van de hoogste waarden sinds 1981. Het was wel iets natter dan normaal (85.5 mm neerslag ten opzichte van 70 mm normaal). De meeste neerslag (77.4 mm) viel in de eerste helft van de maand. Maart was bovendien erg onweerschtig. In totaal werden er in Ukkel 11 onweersdagen genoteerd, meer dan het dubbele van normaal (4.5 dagen). Daarmee werd het record van 1995 geëvenaard. De zonneshijnduur schommelde dan weer wel rond het gemiddelde.

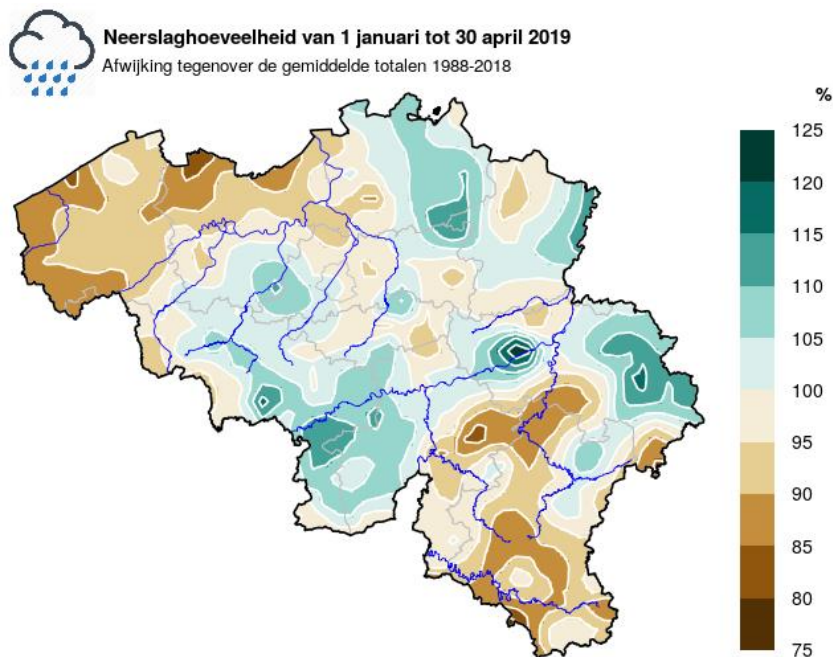
April was een warme en opnieuw een droge en zeer zonnige maand. De gemiddelde temperatuur lag met 11°C iets hoger dan normaal (9.8°C). De warmste temperaturen werden gemeten tussen 15 en 22 april. We telden toen maar liefst 7 lentedagen (maximumtemperatuur $\geq 20^\circ\text{C}$) en zelfs 1 zomerdag (maximumtemperatuur $\geq 25^\circ\text{C}$). Het was vrij droog in april (36 mm neerslag ten opzichte van 51.3 mm normaal in Ukkel). Vooral in het noorden van het land bleef de regen uit. In de Kempen viel slechts de helft van de normale hoeveelheid neerslag. In het zuidelijk landsgedeelte was het iets natter. De meeste regen viel in begin en op het einde van april. Een derde van alle neerslag werd gemeten op 9 april.

Figuur 2 toont het verloop van de temperatuur- en neerslagsom sinds 1 januari 2019 voor drie verschillende regio's. Sinds eind februari ligt de temperatuursom in alle regio's hoger dan normaal. Er is bijgevolg ook sprake van een vroegere start van het groeiseizoen. De neerslagsom varieert naargelang de regio. In het noorden en het centrum van het land schommelt ze sinds januari rond het gemiddelde voor de jaren 1988-2018. In het zuiden scoort de neerslagsom lager dan normaal. Enkel rond half maart werd de gemiddelde waarde bereikt.

Figuur 2: Temperatuursom en neerslagsom van 1 januari tot en met 30 april 2019 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2018) in de Polders, Haspengouw en de Gaume (Bron: KMI)

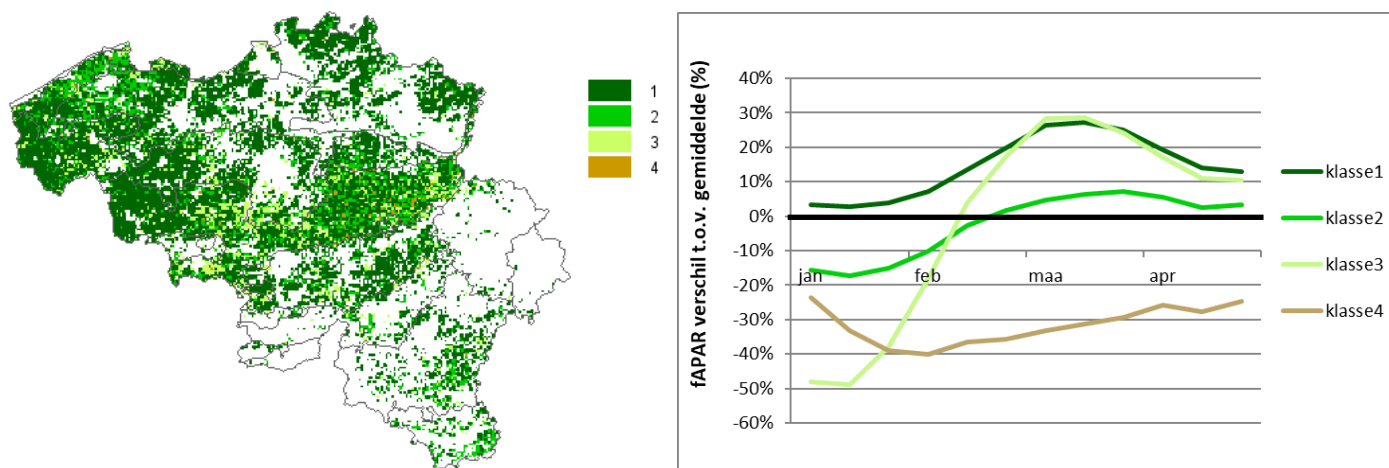
De afwijking van de neerslagsom voor de periode van 1 januari tot en met 30 april wordt ook geïllustreerd in Figuur 3. In het uiterste noorden en zuiden zien we neerslagtekorten (bruine zones op de kaart) terwijl in de rest van het land de situatie min of meer normaal lijkt met hier en daar zelfs neerslagoverschotten tot 25% (blauwe zones).

Figuur 3: Neerslaghoeveelheid van 1 januari tot 30 april 2019 in vergelijking met de gemiddelde totalen (1988-2018) (Bron: KMI)

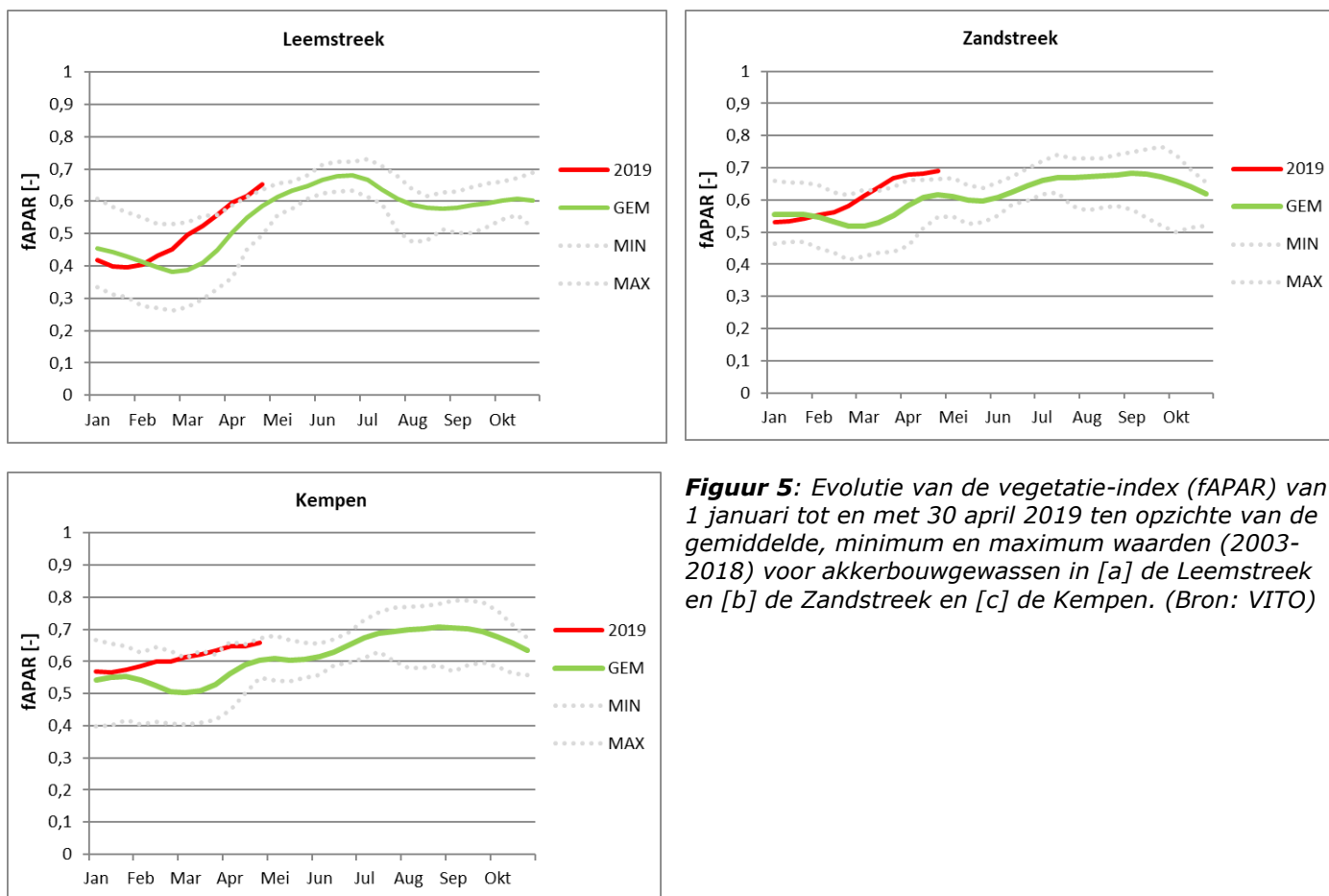
Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden (Figuur 4) blijkt dat de vegetatie-index momenteel nagenoeg overal boven het gemiddelde van de jaren 2003-2018 ligt. Het warme weer in februari en maart was erg bevorderlijk voor de gewasgroei. We zien de vegetatie-index dan ook sterk toenemen in deze periode.

Figuur 4: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2018) in 4 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 januari tot en met 30 april 2019 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Figuur 5 toont het verloop van de vegetatie-index in drie regio's: de Leemstreek, de Zandstreek en de Kempen. In de Leemstreek en de Zandstreek ligt de vegetatie-index sinds eind februari ruim boven het gemiddelde, in de Kempen al sinds het begin van het jaar. We kennen dus een uitstekende start van het groeiseizoen.

Figuur 5: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 30 april 2019 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2003-2018) voor akkerbouwgewassen in [a] de Leemstreek en [b] de Zandstreek en [c] de Kempen. (Bron: VITO)

Overzicht van de gewassen: huidige toestand

Wintergerst en -tarwe

De ontwikkeling van de wintergranen verloopt dit jaar iets trager dan vorig jaar en eerder zoals in 2016 en 2017.

Volgens de CEPICOP waarnemingen bevond de wintertarwe zich eind begin mei tussen het stadium "aar 1 cm" (BBCH 30) en "top laatste blad net zichtbaar" (BBCH 37). Op de meeste Waalse percelen (80%) werd het eerste knoop (BBCH 31) of tweede knoopstadium (BBCH 32) bereikt. In Vlaanderen bevond de wintertarwe zich veelal in het tweede knoopstadium volgens LCG. Bladseptoria en gele roest zijn talrijk aanwezig.

De wintergerst is overal voorbij BBCH stadium 39 "laatste blad volledig zichtbaar", meldt CEPICOP. Op sommige percelen was de aarvorming zelfs al van start gegaan (BBCH 50).

Aardappelen:

Dankzij het zachte weer kon de bodem goed opwarmen en kon er begin april op de lichte gronden al van start gegaan worden met het planten van de vroege aardappelen en de primeurs, melden FIWAP, CARAH en Inagro. Midden april kwamen de pootwerkzaamheden echt goed op gang dankzij het warme en droge weer. Hier en daar zorgden enkele regenbuien voor wat vertraging, maar eind april was toch al zo'n 85% van het voorziene aardappelareaal geplant. Het centrum van het land vertoont wel een lichte achterstand vergeleken met Haspengouw, westelijk Henegouwen of Oost- en West-Vlaanderen.

Het mooie weer tijdens de tweede helft van april zorgde ervoor dat de vroeg gepote aardappelen al snel begonnen te kiemen. Bij de aardappelen die later gepoot werden gaat de kieming vermoedelijk iets trager verlopen omwille van de koude regens van eind april en begin mei.

Maïs:

De veldwerkzaamheden zijn dit voorjaar vlot verlopen. Begin mei was in Wallonië zo'n 75% van het maïsareaal gezaaid volgens het CIPF. In Vlaanderen werd half april al van start gegaan met de zaai van de maïs, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Door de hogere temperaturen kwam de vroeg gezaaide maïs ook snel boven waardoor er begin mei al maïs in het 2-3 bladstadium te zien was.

Begin mei daalden de temperaturen echter. Enkele nachten was er zelfs sprake van grondvorst. Deze omslag in het weer is goed te merken aan de opgekomen maïs die eerder geel staat en hier en daar een randje vertoont door de vorst. De ontwikkeling van de plant stagneert hierdoor. De maïs die na 25 april gezaaid werd is momenteel nog aan het kiemen.

Suikerbieten:

Volgens schattingen van Iscal Sugar en de Tiense Suikerraffinaderij was half april ongeveer 80% van het Belgische bietenareaal ingezaaid, meldt het KBIVB. De opkomst en ontwikkeling van de jonge bietenplanten verliep eerder traag door de koude temperaturen van begin april.

In de week van 22 april kon de zaai afgerond worden. De hoge temperaturen in de tweede helft van april zorgden voor een goede groei. Op de velden die eind februari ingezaaid werden bereikten de bieten eind april het 4-bladstadium. Op de velden die eind maart ingezaaid werden bevond het gewas zich in het 2-bladstadium.

Koolzaad:

Eind april stond het koolzaad in volle bloei. Volgens APPO verloopt de bloei echter niet op alle velden even goed. Hier en daar sterven de bloemknoppen af en blijven enkel nog de steeltjes over. De koolzaadglanskever is deels hiervoor verantwoordelijk. Net zoals in 2018 is de insectendruk erg hoog dit jaar. Er worden veel gebogen en holle stengels waargenomen als gevolg van aantastingen door larven. Op droge percelen zijn de gevolgen nog zwaarder.